

Maig del 68, cinquanta anys després

Pere Portabella, Raimon i Enrique Vila-Matas recorden com van viure el moviment francès

Maig del 68. Sona com la tornada d'una cançó que transita entre la il·lusió i l'esperança per caure en un desencís ensopit. Maig del 68. La meva mare hi va ser, a París, el maig del 68. Tenia 21 anys. Ja estava casada i aviat tindria dues filles. Recorda haver vist pintades als carrers, mobiliari urbà destrossat, el terra ple de brutícia. Tot de senyals que avui dia serien totalment descodificables, però que, a l'època, per a algú que sempre havia viscut en el franquisme, que no havia vist gaire manifestacions, no tenien sentit. Ras i curt, no va copsar que en aquells moments la capital francesa era l'escenari d'un dels capítols revolucionaris més importants del segle XX.

Maig del 68. Va arribar a Barcelona l'onada expansiva del moviment trencador? Com s'hi va reflectir? Per parlar d'aquest tema des de diferents àmbits -literatura, música i cinema- es van aplegar Enrique Vila-Matas, Raimon (<http://www.catorze.cat/noticia/5965/raimon/no/penedim/mai/haver/estat/valents>) i Pere Portabella (<http://www.catorze.cat/noticia/9357/portabella/impuls/atzar>) a l'Institut Francès de Barcelona (<http://www.institutfrancais.es/barcelona/ca/eventos/conferencia-mai-68-a-barcelone/>). El moderador, Esteve Rimbau, director de la Filmoteca, va introduir el debat parlant de la ?gelosia? que van provocar aquests fets sobretot entre els intel·lectuals i els artistes, que seguien com podien l'actualitat francesa. Oprimits, s'emmirallaven en la llibertat que gastaven aquells estudiants i treballadors indomables, que qüestionaven l'autoritat del govern mentre que a l'Estat espanyol es morien de fàstic. La flama revolucionària no va travessar els Pirineus: Franco va

morir al llit.

Maig del 68. A Enrique Vila-Matas el va agafar amb poc més de vint anys. Estudiava dret al matí i periodisme a la tarda en un centre situat a la Via Augusta, on va conèixer en Joan de Sagarra (per cert, present a la sala durant el debat). ?Aleshores ens arribaven històries del que estava passant a París i en parlàvem amb Ovidi Montllor i cantàvem *Paris s'éveille...* Jo formava part del grup de teatre de la facultat juntament amb Mario Gas i Emma Cohen. Ella havia anat a París i havia conegut Godard: això ens va fer molta enveja!?, recorda l'escriptor. Però el més important: ?Per a mi el maig del 68 va significar la ruptura absoluta en tots els camps de la vida, i sense haver estudiat gaire, vaig pensar que això formava part de la meua manera de ser, i aquest esperit ha perdurat en mi i en la gent de la meua generació?.

El mateix any, però dos mesos abans, Raimon (<http://www.catorze.cat/noticia/5965/raimon/no/penedim/mai/haver/estat/valents>) feia un concert al Gran Price de Barcelona en benefici del moviment obrer, tot i que el que va tenir més ressonància va ser el que va protagonitzar a la Universitat Complutense de Madrid, el maig, que va acabar amb càrregues policials. ?Recordo que per cantar havies de passar el programa per la delegació d'Informació i Turisme i a cada província era diferent. Per exemple, *Veles e vents* (<http://www.catorze.cat/noticia/2668/veles/vents>) , amb la lletra d'Ausiàs March, no me la deixaven cantar; me deien: "*Aquí hay gato encerrado porque no la entiendo*". En canvi, a la universitat no calia demanar cap permís perquè el responsable era el degà o el rector, ni tampoc a les esglésies, que eren responsabilitat del capellà o el bisbe, per això he cantat més en sagristies que en teatres!?. En aquell context difícil, i amb l'estat d'excepció del 69, Raimon va marxar a estranger i va estar voltant per Europa i finalment als Estats Units, on va conèixer Pete Seeger, una trobada clau. A l'hora d'analitzar si el Maig del 68 el va influir en algun aspecte, el cantautor afirma: ?Vaig llegir moltes coses, i ara tota aquella literatura em sembla de *fervorín*, molt animada, però de consistència ideològica, poca?. I afegeix: ?Em queda el record d'una gent jove nascuda després de la Segona Guerra Mundial que gaudia d'un cert benestar i que no es conformava i intentava trencar amb el poder establert, però les coses aquí no van anar així i la dictadura va allargar-se fins que el senyor va morir al llit?.

Pere Portabella ja respirava aires de revolució, almenys en el terreny de la creació cinematogràfica, molt abans del Maig del 68. Va començar a principis de la dècada del seixanta amb la producció de tres films subversius: *Los Golfos*, *Viridiana* i *El Cohechito*. ?El propòsit era envestir directament la censura, el poder i les institucions, que intentaven controlar ideològicament les pel·lícules que fèiem, i es pot dir que va ser un èxit perquè em vaig arruïnar!?. Després de l'escàndol ?monumental? de *Viridiana* a Canes (l'únic film espanyol -recorda- que ha rebut la Palma d'Or), va estar vivint a Itàlia un temps i, ja de tornada a Barcelona, va decidir dirigir les seves pròpies pel·lícules per impugnar el cine estàndard de relat aristotèlic. ?El cine té una especificitat del llenguatge: la llum, l'espai i el moviment. La literatura és l'acumulació de les paraules que l'escriptor interrelaciona i fa un relat, però el cinema desenvolupa una narrativa pròpia, diferent també de la pintura?.

Res de nostàlgia. Portabella considera que la gent de la seva generació no senten melancolia quan miren aquells anys d'efervescència, però en canvi ?ho porten posat fantàstic?. En canvi sí que estableix un paral·lelisme amb l'actualitat: ?Ningú es va proposar crear el Maig del 68, va ser la gent que va sortir al carrer, i això és el més important. Això és el que tenim avui aquí?. I va reblar: ?El passat ens interpel·la perquè en podem aprendre. Hem de recuperar una energia i un vigor per sortir d'on estem ara?.

Aquesta és l'herència del Maig del 68? La lliçó que la gent al carrer pot fer canviar les coses? Aquí l'optimisme de Portabella es va veure entelat, primer per Rimbau, que va recordar que tot plegat va acabar amb unes eleccions en les quals va guanyar la dreta per un joc d'acció-reacció, i després per la reflexió de Raimon: ?Cinquanta anys després t'adones que el poder continua a les mateixes mans?. Interessant el matís que va fer Vila-Matas per acabar: ?El capitalisme es va readaptar als nous temps i en aquest sentit no es va canviar res, potser l'herència més forta és

en els drets d'igualtat de la dona, és la lluita que ha arribat més íntegra als temps que estem ara?.

Pere Portabella, Raimon i Enrique Vila-Matas a l'Institut Francès Foto: V.G.